

ALLERGIEPOLI VOOR HONDEN

Vaccinaties en allergie

Dankzij het vaccinatiebeleid van de afgelopen decennia komen ernstige, soms dodelijke infectieziekten bij hond en kat in Nederland bijna niet meer voor. Daardoor is de noodzaak om te vaccineren niet langer voor iedereen duidelijk. Tegelijkertijd neemt de aandacht toe voor de soms ongewenste bijwerkingen die de vaccinaties met zich mee kunnen brengen. Hierdoor rijst bij hondeneigenaren soms de vraag “Is het wel verstandig om mijn (allergische) hond te laten vaccineren”?

Waarom vaccineren?

Vaccinaties zijn onmisbaar bij de bestrijding van belangrijke infectieziekten bij hond en kat. Verschillende ernstige infectieziekten komen door de introductie van effectieve vaccins niet of nauwelijks meer voor, zoals infecties met hondenziektevirus en parvovirus. Dit betekent niet dat vaccinaties overbodig zijn geworden. Deze virussen komen nog steeds voor en recente voorbeelden van ernstige uitbraken van bijvoorbeeld hondenziekte in Europa en kattenziekte in Nederland maken dit ook duidelijk. Door te vaccineren wordt niet alleen het individuele dier beschermd tegen deze ziektes, het zorgt er ook voor dat de infectiedruk laag blijft, met andere woorden: er circuleert niet zo veel ziekteverwekker in de omgeving. Wanneer steeds meer mensen hun dier niet laten vaccineren, zal de infectiedruk weer hoger worden en de kans dat zo'n onbeschermd dier deze ziekte krijgt, stijgt dan dus ook.

Bijwerkingen: wat weten we ervan?

Zoals na toediening van ieder geneesmiddel kan ook een vaccinatie leiden tot bijwerkingen. Het in kaart brengen van deze bijwerkingen is om een aantal redenen niet eenvoudig:

- De kennis van bijwerkingen berust op de vrijwillige rapportage ervan door de eigenaar aan de dierenarts en door de dierenarts aan de producent.

Vooraf bij milde bijwerkingen geeft dit waarschijnlijk een vertekend beeld omdat deze bijwerkingen vaak niet gerapporteerd worden.

- Het is moeilijk om vast te stellen of een ongewenst effect ook echt veroorzaakt wordt door het vaccin, en niet gewoon toeval is.

Bijvoorbeeld: De ziekte hypertrofische osteopathie komt vrijwel uitsluitend voor bij honden die jonger zijn dan 1 jaar. Een deel van deze honden is kort voor aanvang van de ziekte gevaccineerd. Maar ook niet-gevaccineerde pups kunnen deze ziekte krijgen. Wordt de ziekte nu veroorzaakt doordat de vaccinatie het immuunsysteem van de pup prikkelt, of is het toeval omdat honden nou eenmaal op deze leeftijd relatief vaak gevaccineerd worden? Deze vraag kan alleen beantwoord worden door van een groot aantal honden met deze ziekte te bekijken of zij vaker gevaccineerd zijn dan gemiddeld. Dit soort onderzoek

wordt echter niet vaak gedaan. Bovendien komen sommige ziektes die worden toegeschreven aan vaccinaties, zó weinig voor dat zo'n onderzoek ook helemaal niet gedaan kán worden.

Verder onderzoek naar bijwerkingen en goede rapportage zijn dan ook van groot belang om een goed beeld te krijgen van de bijwerkingen van vaccineren op de gezondheid van honden en katten.

Welke bijwerkingen van vaccineren zijn er bekend?

Er zijn de afgelopen jaren diverse uitgebreide studies gedaan naar de bijwerkingen van vaccinaties (Moore 2010). Hieruit is gebleken dat vaccinaties verschillende bijwerkingen kunnen hebben. Eén van de belangrijkste is wel het injection-site sarcoom bij de kat. Deze kwaadaardige tumor kan worden veroorzaakt door injecties met diverse vaccins, en ook door injecties met andere stoffen dan vaccins. Ernstige ziektes die vaak in verband gebracht worden met vaccinaties bij de hond zijn ITP (immuun-gemedieerde trombopenie), AIHA (auto-immuun hemolytische anemie) en vaccin-geassocieerde hypertrofische osteopathie. Helaas ontbreekt het bij deze ziektes aan betrouwbare wetenschappelijke studies die deze aanwijzingen ondersteunen, zodat hierover de nodige onzekerheid blijft bestaan.

Behalve de bovengenoemde ziektes kunnen vaccinaties ook overgevoeligheidsreacties veroorzaken. Symptomen van een overgevoeligheidsreactie (op een vaccin of ander medicijn) zijn o.a. zwelling van de huid aan de kop (vooral lippen, rond de ogen) en jeuk en kwaddels/bulten. In ernstige gevallen kan de hond in shock raken. Braken, diarree en benauwdheid komen bij de hond niet vaak voor.

Tenslotte kunnen er ook lokale ontstekingsreacties ontstaan op de plaats van de vaccinatie. Dit kan zich uiten als een kale plek: doordat er ter plekke een vaatwandontsteking is ontstaan, wordt de huid niet meer goed doorbloed. Hierdoor wordt de huid erg dun en verdwijnt de haargroei. Ook zijn er ontstekingen waarbij juist een bult ontstaat; in dit geval is er een ontsteking van het onderhuidse vet.

Vaccinaties en allergie

Hoewel het duidelijk is dat vaccinaties overgevoeligheidsreacties kunnen veroorzaken, is er niet veel bekend over het verband tussen vaccinaties en het ontstaan van chronische allergiebeelden bij de hond zoals atopische dermatitis. Een Zweedse studie bij 58 honden naar de risicofactoren voor het ontwikkelen van atopische dermatitis vond geen verband tussen vaccinatie en de kans op deze ziekte (Nødtvedt 2007).

Er zijn op dit moment geen studies bekend waarin wordt gekeken of vaccinaties kunnen werken als z.g. "flare factor" bij atopische honden, dat wil zeggen: of een vaccinatie een uitbraak van de klachten kan opwekken.

Het is duidelijk dat meer onderzoek nodig is om met meer zekerheid een conclusie te kunnen trekken over een mogelijk verband tussen chronische allergische dermatitis bij de hond en vaccinaties.

Wel of niet vaccineren?

Uit alle studies blijkt dat het aantal ongewenste bijwerkingen op vaccinaties zeer laag is: variërend van 0,093 (Gaskell, 2002) tot 38,2 (Moore 2005) en 62,7 (Miyaji 2012) per 10.000 honden. Gezien de ernst van de infectieziektes waar de vaccinaties tegen beschermen en de stijgende infectiedruk als er steeds minder gevaccineerd wordt, lijken de voordelen van vaccinatie groter dan de nadelen.

Dit neemt niet weg dat we kritisch moet kijken naar de noodzaak van sommige vaccins en de frequentie van toediening. Dit heeft ertoe geleid dat de denkbeelden over vaccinatie de afgelopen jaren drastisch zijn veranderd. Dit wordt duidelijk in de richtlijnen voor dierenartsen van zowel de KNMvD (Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde) <http://www.knmvd.nl/cms/showpage.aspx?id=320> als de WSAVA (World Small Animal Veterinary Association) <http://www.wsava.org/guidelines/vaccination->

[guidelines](http://www.licg.nl/2wr/praktisch/hond/gezondheid/vaccinatie-van-de-hond.html). Deze richtlijnen worden voor de eigenaar op praktische wijze vertaald op de website van LICG <http://www.licg.nl/2wr/praktisch/hond/gezondheid/vaccinatie-van-de-hond.html>.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kernziektes (bij de hond: hondenziekte, leverziekte HCC en parvo) waarvoor iedere hond gevaccineerd moet worden en overige ziektes waarvoor alleen gevaccineerd hoeft te worden als het nodig is, bv. de ziekte van Weil (leptospirose), hondsdolheid (rabies) of kennelhoest. Verder is het duidelijk dat de vaccinaties voor de kernziektes meestal veel langer bescherming bieden dan eerder werd gedacht, variërend van 3 tot 7 jaar. De vaccinaties voor de kernziektes hoeven daarom niet vaker dan eens per 3 jaar plaats te vinden. Voor eigenaren die het liefst zo weinig mogelijk vaccineren, is het mogelijk de antilichamentiter te laten bepalen, zodat de hond alleen gevaccineerd wordt als de bescherming van de vorige vaccinatie echt (bijna) verdwenen is.

Conclusie

Er zijn momenteel geen aanwijzingen dat vaccinaties de ontwikkeling van een chronische huidallergieën bij de hond stimuleren of een uitbraak van de klachten uitlokken. Er is echter te weinig onderzoek over dit specifieke onderwerp gedaan om hierover een goede conclusie te kunnen trekken. Omdat de voordelen van vaccineren voorlopig groter lijken dan de nadelen, ondersteunt de Allergiepoli voor honden het vaccinatiebeleid zoals dat wordt beschreven op de website van het LICG. Vaccinatie hoort voor iedere hond op maat gemaakt te worden waarbij rekening wordt gehouden met zijn leefomstandigheden en de wensen van de eigenaar.

Referenties

Gaskell, R.M., Gettinby, G., Graham, S.J., Skilton, D., 2002. Veterinary Products Committee working group report on feline and canine vaccination. *Vet. Rec.* 150, 126–134.

Nødtvedt A, Bergvall K, Sallander M, Egenvall A, Emanuelson U, Hedhammar A. A case-control study of risk factors for canine atopic dermatitis among boxer, bullterrier and West Highland white terrier dogs in Sweden. *Vet Dermatol.* 2007 Oct;18(5):309-15.

Miyaji K et al. Large-scale survey of adverse reactions to canine non-rabies combined vaccines in Japan. *Veterinary Immunology and Immunopathology* 145 (2012) 447– 452.

Moore, G.E., Guptill, L.F., Ward, M.P., Glickman, N.W., Faunt, K.K., Lewis, H.B., Glickman, L.T., 2005. Adverse events diagnosed within three days of vaccine administration in dogs. *J. Am. Vet. Med. Assoc.* 227, 1102–1108.

Moore, G.E., Hogenesch, H., 2010. Adverse vaccinal events in dogs and cats. *Vet. Clin. North Am. Small Anim. Pract.* 40, 393–407.